

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องมือทำให้คนในสังคมมีความสุข มีระเบียบ เป็นกติกาในการอยู่ร่วมกันนั่นก็คือกฎหมาย ที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้คนในสังคมปฏิบัติตาม ทำให้สามารถควบคุมปัญหาได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นเพียงการควบคุมสภาพปัญหาได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม สถาบันหลักประการหนึ่งของทุกสังคมก็คือสถาบันศาสนาอันเป็นสถาบันที่มีคำสอนทำหน้าที่กำกับความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบ ดังนั้น สถาบันพระพุทธศาสนาจึงต้องเป็นหนึ่งในกลไกทางสังคมที่มีหน้าที่สร้างเสริมสำนึกในศีลธรรม รวมไปถึงอบรมให้คนในสังคมเรียนรู้เข้าใจถึงคุณค่าของการรักษาและโทษของการละเมิดศีล การแก้ปัญหาในปัจจุบันนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าถึงจิตใจของคนในสังคมให้ได้ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากปัญหาของสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น จากการกระตุ้นโดยสื่อต่างๆ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต วิดีโอ ดีวีดี เป็นต้น ซึ่งสื่อเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมการละเมิดศีลหรือการรักษาศีลเปลี่ยนไป นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอีกมากมายหลายอย่างที่ทำให้คนในสังคมมีการละเมิดศีล ดังนั้นเราในฐานะของคนรุ่นปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ถึงสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องหาสาเหตุของปัญหาในสังคมยุคใหม่ว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันมีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อที่จะเข้าใจถึงปัญหาอย่างแท้จริงและสามารถแก้ไขได้อย่างตรงจุด

ศีล ๕ ถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบอยู่คู่กับสังคมพุทธของไทย มาก่อนที่จะมีการร่างกฎหมายขึ้นมาบังคับใช้ ซึ่งตัวศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลแล้ว ศีลยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย ดังนั้น ศีลจึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วยทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปกิจการทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่ควรจัดได้ ให้มีสภาวะที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิตด้านใน จึงสอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้นจะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอกคือเหมาะแก่การที่ทุกๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีลสมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้สามารถฝึกจิตและปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุข

แท้จริง พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบานในท่ามกลางสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบ
เรียบร้อยรื่นรมย์และร่มเย็นเป็นสุข^๑

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติ
ธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานครว่าสามารถที่จะส่งผลต่อความสุขได้อย่างไร

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีลที่ส่งผลต่อความสุขของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติ
ธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาศีลที่ส่งผลต่อ
ความสุขของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. พฤติกรรมการรักษาศีลที่ส่งผลต่อความสุขของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัด
จันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานครเป็นอย่างไรบ้าง

๒. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาศีลที่ส่งผลต่อความสุข
ของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาการรักษาศีล ๕ และความสุขในชีวิต โดยใช้แบบสอบถามที่
สร้างขึ้น

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ พฤติกรรมการรักษาศีล

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสุขในชีวิตของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์
ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑,
(กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๔๔๘.

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร คือ อุบาสกอุบาสิกาที่รักษาศีลและปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๔๕ คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ สำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑. อุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร มีความสุขในชีวิตตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒. พฤติกรรมการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร ที่ต่างกันมีผลต่อความสุขในชีวิตแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในกิจกรรมที่สนใจ ในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาศีลของอุบาสกอุบาสิกาที่สำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

การรักษาศีล หมายถึง การรักษากาย วาจา และจิตใจให้อยู่ในกรอบคำสอนทางพุทธศาสนา ในงานวิจัยนี้หมายถึงการรักษาศีล ๕ หรือเบญจศีลของอุบาสกอุบาสิกาที่สำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

ความสุขในชีวิต หมายถึง ความสุขของอุบาสกอุบาสิกา สำนักปฏิบัติธรรมวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในงานวิจัยนี้หมายถึงความสุขที่ประเมินด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๔ อันดับ ซึ่งเป็นแบบประเมินความสุขในชีวิต ๑๕ ข้อ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

อุบาสกอุบาสิกา หมายถึง ผู้รักษาศีลเพศชายและเพศหญิงในสำนักปฏิบัติธรรมวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบพฤติกรรมการรักษาศีลที่ส่งผลต่อความสุขของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร

๒. ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสุขของอุบาสกอุบาสิกาสำนักปฏิบัติธรรม วัดจันทร์ประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร